

MARCO TANGHERONI, *Aspetti del commercio dei cereali nei paesi della Corona d'Aragona, 1. La Sardegna*, Pisa 1981, 220 S. Yayınlayan kurum: Consiglio Nazionale delle Ricerche. Centro di studi sui rapporti italo-iberici / Cagliari.

İspanya'da egemen olan Aragon ailesinin Akdeniz dünyasındaki tahıl ticaretindeki yerine değinen bir dizi araştırmamanın ilki Sardunya adasına ayrılmıştır. Önemli bir buğday üretim yeri olduğu için batı Akdeniz havzasında hatırı sayılır bir yer işgal eden Sardunya'nın ne gibi bir ticaret etkinliği bulunduğu incelenmesi yanında, genel sorunlar da ele alınmıştır. Son yıllarda ekonomi tarihlerinde sıkça görülen fiat hareketini saptama, üretimin niteliği ve niceliği, elde edilen ürünün hangi ulaşım araçlarıyla devletler ve kentler arasında taşındığı tarzındaki konular burada da sentetik bir şekilde ele alınmıştır. XIV. yüzyılına ortalarından başlayan bu dönem için İtalyan belgeleri kadar İspanya belgelerine de ağırlık verilmiştir. Aragon krallarının özel belgeliği araştırmada epey bir ağırlık meydana getirmektedir. Zira Katalonya'nın gelişmesinde önemli bir yer tutan bu ticaret faaliyeti, batı Akdeniz'de sınırlı kalmamış, doğu taraflarına değin ilerlemiştir. Eski Türk kroniklerinden bazılarındaki adları geçen Katalonyalıların Akdeniz'de oynadıkları rol bizi de yakından ilgilendirmektedir. Kitapta adı geçmemekle beraber, Anadolu'nun yüzyıllar boyunca en önemli bir buğday üretim ve dışatım merkezi olduğu bazı araştırmaların satırlarında bulunmakla beraber, yabancı belgelerdeki kayıtların incelenmemiş olması, zaten çok sınırlı sayıdaki kaynaklarımızın kullanımını daha da güçleştirmektedir. Zaten bu satırları bu temenni ile kaleme almış bulunuyoruz. Elimizdeki kitap, gösterdiği kaynaklar ve kullandığı yöntemle bu niyeti benimseyecek kişilere yol gösterecektir. On başlık altında toplanan bilgilerde, soruna genel giriş Sardunya'nın coğrafi özellikleri, Katalonya'nın tahıl sorunu ve bunun bu adadan sağlanması için yapılan çabalar ve bu siyasal çabaları yürüten tüccarlar ve işlettikleri gemileri ele alınmıştır. Kitaba genel bir giriş yazan A. Boscolo, konunun diğer alanlara kaydırılarak devam ettirileceğini haber vermektedir.

GIUSSEPE MELONI, *L'Italia medievale nella Cronaca di Pietro IV d'Aragona*, Sassari 1980, 170 Sayfa. Yayınlayan kurum: Centro di Studi su rapporti Italo-Iberici del C. N. R.

Ortaçağ Tarihi üzerinde çalışanların başlıca kılavuzlarından birisi İspanyol kaynaklarıdır. Akdeniz taraflarında en fazla faal bölgesi Katalonya'da yaşayanların girişimlerini anlatan kronikler bir süren beri dikkati çekmiş ve araştırmalara konu olmuştur. Bir tanesi de Bizans'ın yardımına gelen bir kısım paralı askerlerin maceralarını anlatan kroniktir. Çeşitli dillerde yayını yapılan bu kronikten sonra, İtalya-İspanya ilişkilerine ışık tutacak bir kronik daha, Ulusal Araştırma Merkezi'nin parasal katkısı ve Sassari Üniversitesi'nin bilimsel çabası ile gerçekleştirilmiştir. 30 sayfalık girişte yazarlar ve yazma nüshalar incelenmiştir. Meydana getirilen asıl metin bir sayfaya, italyancaya çevirisi karşı sayfaya konmuştur. Metnin açıklanması ve tarihsel olayların aydınlanması için gerekli olan dipnotları en son tarafa aktarılmıştır. 1323-1355 yılları arasında konu eden bu kronikte, Türk tarihini doğrudan ilgilendiren bilgiler bulunmamakla birlikte, Akdeniz dünyasına denizcilik açısından katkıda

bulunan devletlerin birbirleriyle olan çatışmaları hakkında basit ve sade bilgiler vermektedir. Bizansın mirasına konmak için birbirlerine giren Cenova ve Venedik cumhuriyetlerinin yardımlarına koşan katalonyalıların sonradan bunları yazılı hale getirmesi, İstanbul ve Boğaziçi tarafları hakkında bilgiler vermelerine neden olmuştur. Dileğimiz, Anadoluya ve belki Türk taraflarında boy gösteren bir kronik yazarının yapıtının gün yüzüne çıkmasıdır. Yayınlayan koyduğu notlarda, Cenova Cumhuriyeti'nin doğu siyaseti hakkında güzel bilgiler vermektedir.

Yrd. Doç. Dr. MAHMUT H. ŞAKİROĞLU